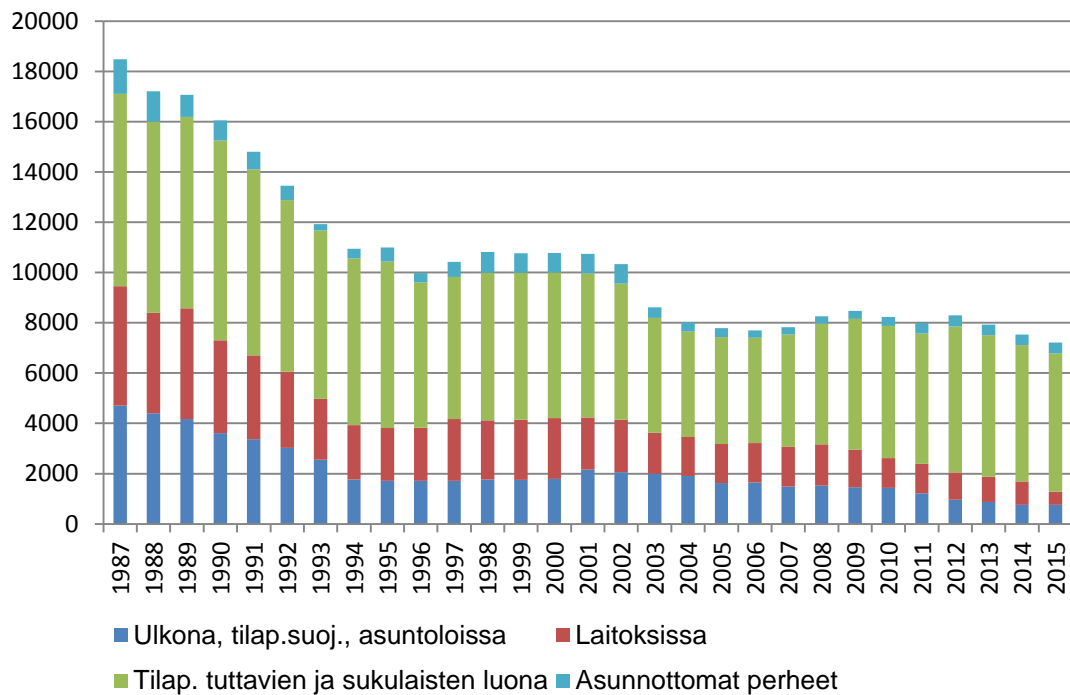

Selvitys 1/2016

Asunnottomat 2015

10.2.2016

Kuvio 1. Asunnottomien määrä 1987–2015.

Asunnottomuustiedot perustuvat ARAn asuntomarkkinakyselyyn vuodelta 2015. Kyselyyn vastasi 281 Manner-Suomen kuntaa, vastausprosentti oli 93,4 %.

Raportissa käsitellään asunnottomuuden kehitystä vertaamalla poikkileikkaushetken 15.11.2015 lukuja edelliseen vuoteen. Tarkemmin käsitellään 11 kaupunkia, jotka olivat mukana pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmissä (PAAVO I ja II). Kuntakohtaiset tiedot asunnottomuudesta löytyvät raportin liitetiedostoista.

Sisällys

1	ASUNNOTTOMUUS SUOMESSA VUONNA 2015	3
	1.1 Asunnottomuus kasvoi Helsingissä ja Turussa	3
	1.2 Maahanmuuttajien asunnottomuus kasvussa	4
2	VUODEN 2015 PITKÄAIKAIASUNNOTTOMUUS	5
	2.1 Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmat	6
3	ASUNNOTTOMUUSTYÖ JATKUU	7
	SELVITYKSEN LIITTEET	8

1 ASUNNOTTOMUUS SUOMESSA VUONNA 2015

ARAN asuntomarkkinakyselyn mukaan Suomessa oli vuoden 2015 lopussa 6 785 yksinelävää asunnotonta ja 424 asunnotonta perhettä. Yhteensä asunnottomia henkilöitä oli 7 898. Yksinelävien asunnottomien määrä väheni edellisvuodesta 322 ja pitkäaikaisasunnottomien 191 henkilöllä. Asunnottomien perheiden määrä pysyi lähes ennallaan. (Taulukko 1.)

Vuonna 2015 asunnottomuutta esiintyi 114 Manner-Suomen kunnassa. Väkilukuun suhteutettuna asunnottomia oli eniten Uudellamaalla. Helsingissä asunnottomia oli tuhatta asukasta kohden 6,9, Espoossa 2,5 ja Vantaalla 2,4. Väkilukuun suhteutettuna paljon asunnottomia oli myös Inkoossa (4,0), Riihimäellä (2,1), Turussa (1,8) ja Kotkassa (1,8).

1.1 Asunnottomuus kasvoi Helsingissä ja Turussa

Vuonna 2015 asunnottomien määrä väheni monissa isoimmissa kaupungeissa sekä yksinasuvien, pitkäaikaisasunnottomien että nuorten kohdalla. Helsingissä asunnottomuus kuitenkin kasvoi yksinasuvien kohdalla 50 hengellä ja nuorten, alle 25-vuotiaiden kohdalla 120 hengellä.

Taulukko 1. Asunnottomien määrä ryhmittäin.

Koko maa	2015		Vuosi muutos (hlöä)	
	Yksinäisiä asunnottomia	näistä pitkäaikaisasunnottomia	Yksinäisiä asunnottomia	näistä pitkäaikaisasunnottomia
Ulkona porrashuoneissa, ensisuojuissa yms.	411	197	49	21
Asuntoloissa, majoitusliikkeissä	355	162	-47	-13
Erilaisissa laitoksissa	516	239	-258	-234
Vapautuvat vangit (ei as.) ¹	..	..		
Tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona	5503	1654	89	104
KOKO MAA yhteensä	6785	2252	-322	-191
Asunnottomia naisia	1496	422	-151	-36
nuoria alla 25-v.	1652	382	26	-27
maahanmuuttajia	1878	617	396	113
Asunnottomat perheet	424		-3	
perheissä lapsia	437		-30	
maahanmuuttajaperheitä	225		-1	
- niissä lapsia	278		-45	

Helsingin kaupungin mukaan asunnottomuuden kasvun taustalla vaikuttaa muun muassa Helsinkiin kohdistuva muuttoliike ja tämän seurauksena kiristynyt asuntomarkkinatilanne: *"Eryteisesti yksinelävien tilanne on vaikeutunut, sillä pienasuntojen vuokrat ovat nousseet yhä ja näin vuokrataso on usealle asunontarvitsijalle liian korkea. Myös maahanmuuttajien*

¹⁾ Vapautuvat vangit tietoa ei kysytty vuonna 2015 tiedon saantiin liittyvien vaikeuksien takia. Tämän ryhmän luvut jakautuvat muihin kategorioihin, joten kokonaismäärään tilastointitavan muutoksella ei pitäisi olla vaikutusta.

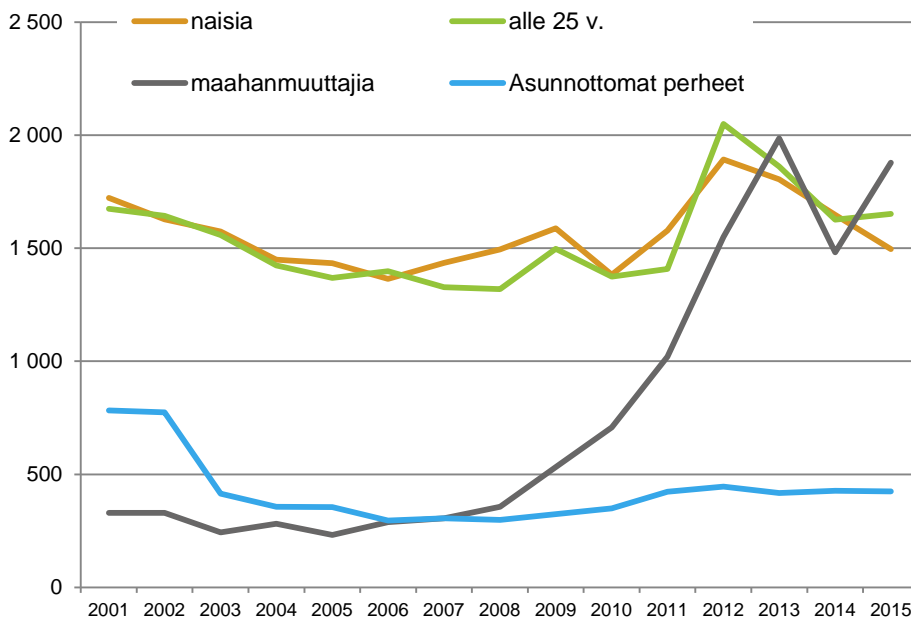
asunnottomuus on kohonnut ja heidän tilanteensa asuntomarkkinoilla on haasteellinen. Asunnottomien maahanmuuttajien osuus kasvaa Helsingissä tulevan vuoden aikana [2016], kun turvapaikanhakijoille myönnetään oleskelulupia ja he hakeutuvat Helsinkiin työmahdollisuuksien ja tuttavien luokse. Kitka-asunnottomuuden arviointi on vaikeutunut Helsingissä, sillä kaikki ryhmät eivät enää hakeudu sosiaalitoimen palvelujen piiriin tai hae kaupungin vuokra-asuntoa ja ovat näin viranomaisten rekisterien ulkopuolella. Asunnottomuus on Helsingissä valtaosin muuta kuin pitkäaikaisasunnottomuutta, pääosa asunnottomista asuu eripituisia jaksoja sukulaisten tai tuttavien luona. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen asunnottomuustilanteen arviointi on vaikeutunut Helsingissä.”

Asunnottomuusluvussa korostuu kaiken kaikkiaan pääkaupunkiseudun merkitys, koska kaksi kolmasosaa Suomen asunnottomista on helsinkiläisiä, espoolaisia tai vantaalaisia. Myös Turussa yksinelävien asunnottomien ja erityisesti nuorten asunnottomien määrä kasvoi merkittävästi. Kaupungin mukaan kasvua selittää tilastointitavan muutos.

1.2 Maahanmuuttajien asunnottomuus kasvussa

Suurimman ryhmän asunnottomista muodostavat edelleen **tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvat**. Tämän ryhmän osuus kaikista asunnottomista on myös kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2015 81 % yksinelävästä asunnottomasta ja 73 % pitkäaikaisasunnottomista kuului tähän ryhmään. Suhteellisesti eniten edelliseen vuoteen verrattuna on kuitenkin kasvanut ulkona, porrashuoneissa, ensisuojuissa tai vastaavissa asustelevien määrä (14 %).

Vuonna 2015 lähes joka neljäs yksinelävä asunnon oli alle 25-vuotias. Naisia asunnottomista oli reilu viidennes. Vuoteen 2014 verrattuna nuorten asunnottomuus lisääntyi kahdella prosentilla ja naisten asunnottomuus väheni noin 9 %. Naisten asunnottomuuden laskeva trendi jatkuikin yhä vuonna 2015.

Kuvio 2. Asunnottomuus eri kohderyhmissä 2001–2015.

Maahanmuuttajien asunnottomuus palasi vuoden 2014 notkahduksen jälkeen jälleen nousujohteiselle uralle. Yksinasuvista asunnottomista 27 % oli maahanmuuttajia, ja edelliseen vuoteen verrattuna heidän määrässään tapahtui merkittävä lähes 400 hengen ja 27 %:n kasvu. Asunnottomien maahanmuuttajaperheiden määrä pysyi kuitenkin ennallaan (ks. taulukko 1). Asunnottomia perheitä oli vuonna 2015 yhteensä 424, mikä vastaa vuoden 2014 tasoa. Näistä perheistä yli puolet (54 %) on maahanmuuttajaperheitä. Lapsia asunnottomissa perheissä oli yhteensä 437.

2 VUODEN 2015 PITKÄAIKAISASUNNOTTOMUUS²

Marraskuussa 2015 pitkäaikaisasunnottomia oli koko maassa 2 252, joten pitkäaikaisasunnottomuus väheni edelliseen vuoteen verrattuna vajaalla kahdella sadalla henkilöllä (8 %). Vähennys oli Helsingissä kymmenen, Vantaalla yhdeksän ja Espoossa peräti 58 henkeä. Pääkaupunkiseudun kolmessa suurimmassa kunnassa oli marraskuussa 2015 pitkäaikaisasunnottomana 1580 henkilöä, mikä on 70 % koko maan pitkäaikaisasunnottomista.

Pitkäaikaisasunnottomien maahanmuuttajien määrä kasvoi merkittävästi (22 %). Useampi kuin joka neljäs pitkäaikaisasunnon onkin maahanmuuttajataustainen. Naisten sekä alle 25-vuotiaiden nuorten osuus pitkäaikaisasunnottomista pysyi edellisvuosien tasolla.

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmissä (PAAVO I ja II) mukana olleissa kunnissa pitkäaikaisasunnottomuus väheni 130 henkilöllä. Määrä väheni kaikissa muissa PAAVO -kunnissa paitsi Tampereella ja Kuopiossa, joissa molemmissa määrä kasvoi yhdeksällä henkilöllä. Merkittävin suhteellinen vähennys tapahtui Jyväskylässä (35 %). (Ks. taulukko 2)

Taulukko 2. Asunnottomuus suurimmissa kunnissa 2015.

Kunta	Asunnottomat 15.11.2015				Muutos 2015-2014, henkilöä			
	Yksinäiset			Perheet	Yksinäiset			Perheet
	Asunnottomia yht.	Pitkäaikaisasunnottomat	alle 25-vuotiaita		Asunnottomia yht.	Pitkäaikaisasunnottomat	alle 25-vuotiaita	
Helsinki	3 550	1 210	820	280	50	-10	120	0
Espoo	546	245	136	51	-87	-58	-23	8
Vantaa	447	125	110	26	-97	-9	-25	2
Turku	330	124	75	4	96	-36	63	4
Tampere	218	55	51	10	-27	9	-15	6
Jyväskylä	115	33	40	2	-48	-18	-10	-5
Lahti	69	31	23	5	-3	-1	19	5
Kuopio	103	45	17	1	-23	9	-9	1
Joensuu	73	22	20	3	-13	-1	-2	-1
Pori**	72	42	7	1	-19	-5	-4	-1
Oulu	59	16	1	0	-24	-10	-25	-2
Paavo yht.	5 582	1 948	1300	383	-195	-130	89	17
Koko maa*	6 785	2 252	1 652	424	-322	-191	45	-3

²⁾ Pitkäaikaisasunnottomalla tarkoitetaan henkilöä, jonka asunnottomuus on pitkittynyt tai uhkaa pitkittyä sosiaalisten tai terveydellisten syiden vuoksi yli vuoden mittaiseksi tai asunnottomuutta on esiintynyt toistuvasti viimeisen kolmen vuoden aikana.

2.1 Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmat

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman, PAAVO I (2008–2011) tavoitteena oli puolittaa pitkäaikaisasunnottomuus asuntojen määrällä mitattuna. Ohjelman tavoitteena oli tuottaa 1250 uutta palvelu- tai tukiasuntoa pitkäaikaisasunnottomille. Ohjelmaan osallistuivat **Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku, Lahti, Jyväskylä, Kuopio, Joensuu ja Oulu**.

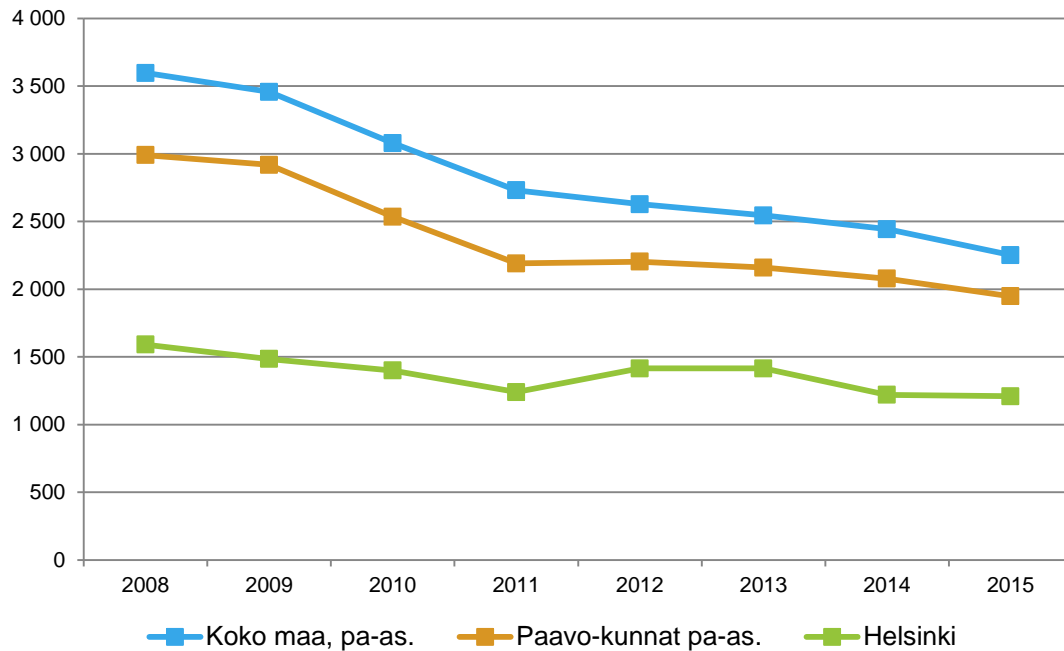
Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman, PAAVO II (2012–2015) tavoitteena oli poistaa pitkäaikaisasunnottomuus. Ohjelmassa olivat mukana edellä mainitut kaupungit, minkä lisäksi mukaan liittyi **Pori** vuonna 2013. Ohjelman toteuttamiseen tarvittavien investointien ja tukipalveluiden rahoituksesta vastasivat sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, Raha-automaattiyhdistys sekä ARA.

Taulukko 3. ARAn rahoittamat asunnot aiesopimuskunnissa 2008–2015.

Kunta	Uudistuotanto	Perusparannus ja hankinta	Yhteensä
Espoo	166	125	291
Helsinki	307	433	740
Joensuu	48		48
Jyväskylä		38	38
Kuopio	144	10	154
Lahti	98		98
Oulu	24		24
Tampere	196	106	302
Turku	60		60
Vantaa	76		76
Pori	33		33
PAAVO yht.	1 152	712	1 864

Taulukossa 3 on ARAn rahoittaman asuntotuotannon osuus aiesopimuskaupunkien pitkäaikaisasunnottomuuden poistoon vuosille 2008–2015. Aiesopimuskaupungit ovat saaneet 2008–2015 ARAn investointiavustusta³ noin 73,6 miljoonaa euroa 1 864 asunnon rakentamiseen, perusparannukseen tai hankintaan.

³⁾ Luku sisältää asunnoille tulevan avustusosuuden, kun hankkeelle on tehty avustuspäätös. Asuntoihin liittyvien muiden tilojen avustus ei ole mukana. Varaus- ja osapäätösvaiheessa oleville hankkeille on laskettu arvio haetun avustuksen määrästä.

Kuvio 3. Pitkäaikaisasunnottomuus Paavo-kunnissa 2008–2015.

Pitkäaikaisasunnottomuutta on kartoitettu ARAn asuntomarkkinakyselyn avulla vuodesta 2008 alkaen. Kuviossa 3 ja taulukossa 4 näkyy pitkäaikaisasunnottomuuden kehitys koko maassa ja PAAVO-kunnissa. Koko maan pitkäaikaisasunnottomuus on vähentynyt ohjelma-aikana lähes 1 345 henkilöllä (37 %). PAAVO-kunnissa vähennystä on ollut 35 %. Helsingissä vähennys on ollut 24 %, Vantaalla 11 % ja Espoossa 36 %. Pitkäaikaisasunnottomuuden puolituksessa ovat onnistuneet Tampere (74 %), Joensuu (74 %), Lahti (71 %), Oulu (68 %) ja Pori (51 %). Kuopiossa pitkäaikaisasunnottomuus on lisääntynyt 36 % PAAVO-ohjelmien aikana.

3 ASUNNOTTOMUUSTYÖ JATKUU

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmat (PAAVO 2008–2015) ovat tulleet päätökseen. Ohjelman kansainvälisen tutkija-arvioinnin mukaan kokonaisvaltainen työskentely asunnottomuuden kitkemiseksi on tuottanut kiistämättömiä tuloksia ([The Finnish Homelessness Strategy](#)).

PAAVO-ohjelmien onnistumisista huolimatta työtä asunnottomuuden parissa tulee jatkaa erityisesti asunnottomuuden varhaisen tunnistamisen ja ennaltaehkäisyn parantamiseksi. Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelman (AUNE) valmistelutyö on aloitettu ja ohjelma käynnistyy keväällä 2016.

AUNE-ohjelman tavoitteena on liittää asunnottomuustyö entistä laajemmin osaksi syrjäytymisen ehkäisytyötä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että pyritään entistä paremmin tunnistamaan asunnottomuuteen johtavat polut ja katkaisemaan ne mahdollisimman varhain sekä ehkäisemään asunnottomuuden uusiutumista.

AUNE-ohjelmassa pyritään muun muassa kehittämään ja vahvistamaan asumisneuvontatoimintaa, josta on saatu hyviä kokemuksia ennaltaehkäisevässä asunnottomuustyössä. ARA myöntää vuosittain asumisneuvonta-avustuksia sekä koordinoi ja valvoo toimintaa. Avustusta voivat hakea toimintaa käynnistävät kunnat, yhteisöt ja järjestöt. Vuonna 2016 valtion talousarviossa asumisneuvonta-avustuksen myöntämisvaltuus oli 0,9 miljoonaa euroa ja avustusprosentti enintään 35. Avustusta haettiin noin 1 055 000 euron edestä ja sitä myönnettiin 25 hankkeelle ympäri Suomea.

ARA koordinoi myös AUNE-ohjelmaan liittyvää Euroopan Sosiaalirahaston rahoittamaa hanketta ”Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat – varhainen välittäminen, osallisuus ja asumisen tuki”, jossa ovat mukana Vantaa, Espoo, Tampere, Kuopio, Jyväskylä ja Lahti. Hankkeessa on tarkoitus luoda kaupunkeihin asunnottomuuden ennaltaehkäisyn strategiat.

Taulukko 4. Pitkäaikaisasunnottomuuden kehitys Paavo-kunnissa 2008–2015

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Muutos-%
Paavo-kunnat	2 991	2 919	2 535	2 190	2 203	2 160	2 078	1 948	-35 %
Helsinki	1 591	1 485	1 400	1 240	1 415	1 415	1 220	1 210	-24 %
Vantaa	140	161	117	148	125	150	134	125	-11 %
Espoo	385	388	329	336	247	223	303	245	-36 %
Tampere	214	155	124	96	64	72	46	55	-74 %
Turku	245	219	222	151	149	149	160	124	-49 %
Kuopio	33	84	42	55	44	13	36	45	36 %
Oulu	50	46	88	31	32	27	26	16	-68 %
Jyväskylä	55	74	44	38	40	33	51	33	-40 %
Lahti	108	125	102	78	65	57	32	31	-71 %
Pori	85	70	37	43	42	32	47	42	-51 %
Joensuu	85	112	30	17	22	21	23	22	-74 %
Koko maa	3 597	3 457	3 079	2 730	2 628	2 545	2 443	2 252	-37 %

SELVITYKSEN LIITTEET

[Liite 1. Kunnat, joissa asunnottomia vuonna 2014 \(maakunnittain\)](#)